

**[„«ROMÂNUL» NE FACE O
IMPUTARE...”] – de Mihai
Eminescu [17 decembrie 1881]**

Fotografie de arhiva. Mihai Eminescu de Nestor Heck – 1884. Basarabia-Bucovina.Info

„Românul” ne face o imputare gravă din buna opinie pe care ziarul izraelit „Apărătorul” pare a fi având despre partidul conservator. Nu știm ce-o fi zis „Apărătorul”, căci am scăpat din vedere articolul în cestiune și numai pe citatele „Românului” nu ne putem întemeia; dar dacă a luat act de repetata noastră declarație că nu urâm pe evrei desigur de adevăr a luat act.

Marile fenomene sociale se întâmplă, după a noastră părere, într-o ordine cauzală tot atât de necesară ca și evenimentele elementare și dacă nu putem zice că avem ură în contra ploiei, chiar când cade prea multă, sau contra ninsorii, tot astfel nu ură putem simți pentru-un eveniment atât de elementar ca imigrațiunea în mase a unui element etnic care-a contractat anume apucături economice ce nu ne convin, sub persecuțiile altor popoare. Dar totodată nici o minte serioasă nu poate pretinde ca poporul nostru, cel nevinovat în chestie, să poarte urmările nefaste ale persecuțiilor ce izraeliții au avut a le suferi de la alții. Alte popoare i-au oprit de la meșteșuguri, deci s-au dedat cu negoțul și, neajungând acesta, cu specula mai ales; de aci nu urmează că putem suporta un element prea numeros, a cărui ocupațiune de căpetenie să nu consiste în producțiune de valori intrinsece, ci în producerea de valori de loc și de timp numai, precum se numește, cam eufemistic, precupețirea și colportajul.

Izraeliții în numărul în care sunt astăzi constituie o putere de a cărei acțiune cată neapărat să se țină seamă. A face să nu existe această putere nu stă în facultatea omului de stat, precum nu poate cineva desființa Dâmbovița ori Ialomița; cestiunea nu poate fi decât a o face în adevăr folositoare.

Precum un râu de munte îneacă nefiind supus voinței determinante a omului, pe când cu albia regulată el poartă vase și devine un izvor de înavuțire pentru câmpiile ce le petrece, astfel și un element etnic care ar lăsa curs liber numai instinctelor sale ar fi periculos, pe când abătut în albia unei munci liniștite și productive ar deveni folositor

patriei lui adoptive și, cu vremea, ar ține poate la pământul ei sfânt tot cu atâta tragere de inimă ca și urmașii acelor războinici păstori cu puternice și încăpătoare cranii cu cari Radu și Dragoș au cuprins câmpiile Moldovei și ale Țării Românești.

O serioasă reorganizare socială și apărarea meseriilor de concurența articolelor gata importate din străinătate, așadară măsuri interne, combinate cu alte vederi de politică economică decât ale absolutului liber schimb cari au domnit pân – acum ar fi poate în stare de-a ocupa brațele și inteligențele celei mai nouă imigrațiuni cu o lucrare mai folositoare și mai spornică decât precupețirea spirtului, care-n ultima linie nu se poate face decât în detrimentul sănătății și buneii stări a celei mai importante părți a poporului românesc, a țăranului.

Cestiunea de căpetenie pentru istoria și continuitatea de dezvoltare a acestei țări este ca elementul românesc să rămâie cel determinant, ca el să dea tiparul acestei forme de stat, ca limba lui, înclinările lui oneste și generoase, bunul lui simț, c-un cuvânt geniul lui să rămâie și pe viitor norma de dezvoltare a țării și să pătrundă pururea această dezvoltare. Voim statul național, nu statul cosmopolit, nu America dunăreană. Voim ca stejarul stejari să producă, nu meri pădureți.

Arta de stat a d-lui C. A. Rosetti a consistat din contra a face pe român să semene cu orice parte a străinătății mai mult decât cu el însuși; să semene a francez, a englez, a neamț, numai a român nu.

Noi credem că, mănținându-se cu statornicie punctul de plecare al statului național, e mai mult ori mai puțin indiferent dacă oamenii cari supun dezvoltarea lor proprie dezvoltării naționale a României sunt în orice caz de origine pură traco – romană, sau dacă într-un număr de cazuri aceasta origine nu este atât de proprie.

Astfel d-nii Mandelbaum și Rosenbluth pot fi atât de români ca și Giani, Carada ori Pherekydes, căci ce mi-e Mandelbaum, ce mi-e Pherekydes? Că unul o fi originar din Tarnopol, altul din Epir, în ce mi-e preferabil unul celuilalt?

Ba cine știe? Poate chiar presupusul Mandelbaum ar fi mai exigent față cu sine însuși pentru a aspira la portofolii ministeriale decât Pherekydes; ar învăța poate mai mult și ar cântări cu mai mult scrupul valoarea sa proprie, intelectuală și morală, până a râvni atât de sus.

Așadar ce ne impută foaia guvernamentală? Că nu punem pe românii „Românului” mai presus decât pe cei cari aspiră a deveni poate mai buni români decât cei de sus? Că nu punem Caradalele mai presus de Mandelbaum ori Feigelstock? Pentru că au nume străine? Egal de străini ca origine, egal de improductivi ca elemente economice și de-o valoare socială egală, noi nu găsim nici un cuvânt pentru a decerne superioritatea unuia sau celuilalt.

E însă pentru noi sigur și netăgăduit că actualul sistem de exploatare economică poate face loc, sub domnirea altor idei, unui sistem de armonie a intereselor, că în locul speculei poate veni industria și anume industria aceea care întregește activitatea agricolă și stă în legături cu ea. Un asemenea sistem precum îl descrie Laing că există în Danemarca bunăoară ar ocupa brațele, pân' acum improductive, într-un mod folositor și lor și semenilor și s-ar înlătura gravele neajunsuri ale disproporției de azi dintre clasele producătoare și cele consumatoare.

Dar pentru o asemenea reorganizare sănătoasă se cere un bagaj mai mare de idei decum [î]l dau articolele foilor politice din Paris și conferințele d-lui Jules Allix asupra „Melcilor simpatici”, vestitele izvoare de învățătură pentru demagogia roșie care ne guvernează.

Dar... am lunecat deja pe un teren străin discuției. dacă

„Apărătorul” ar vrea să ne facă amici ai cauzei izraelite ca atare, ai cauzei naționale a unei rase străine celei române, am trebui să protestăm. Dar dacă crede că procesul de asimilare se va face cu mai multă cruțare și siguranță sub domnia unor vederi conservatoare, atunci are poate cuvânt.

MIHAI EMINESCU

OPERA POLITICA

1 ianuarie – 31 decembrie 1881

TIMPUL

EDIȚIE CRITICĂ ÎNTEMEIATĂ DE P E R P E S S I C I U S

EDIȚIE CRITICĂ ÎNGRIJITĂ DE MUZEUL LITERATURII ROMÂNE

Coordonator DIMITRIE VATAMANIUC

Editura Academiei RSR, 1985-1989

Vol XII

Mihai-Eminescu.Ro